

BOSNA I HERCEGOVINA

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

VLADA

BOSNIA AND HERZEGOVINA

FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

GOVERNMENT

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ВЛАДА

Broj: 03-04-579/24
Sarajevo, 18.04.2024. godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO**

Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
05/1	-02-	162	124

05/1 - 02- 178 /24

PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zastupnički dom

n/p gosp. Ivanu Miličeviću, tajniku

n/p gosp. Admiru Čavaliću, zastupniku ✓

Predmet: Odgovor na zastupničko pitanje i inicijativu

Poštovani,

Sukladno članku 75. Poslovnika o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine - Prečišćeni tekst ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/10, 37/10, 62/10, 39/20 i 67/21), a u svezi sa člankom 116. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br: 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24), u privitku Vam dostavljam akt Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, broj: 03-34-1555-1/24 od 15. travnja 2024. godine, koji se odnosi na zastupničko pitanje i inicijativu zastupnika Admira Čavalića.

S poštovanjem,

TAJNIK VLADE

dr. sci. Edita Kalajdžić

Privitak: kao u tekstu

280

Broj: 03-34-1555-1/24
Mostar, 15.4.2024. godine

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SEKRETARIJAT**
n/r gđa. Edita Kalajdžić, sekretar
Hamdije Čemerlića 2
71 000 Sarajevo

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA
Sarajevo

17.04.2024.			
Broj predmeta	Broj predmeta	Redni broj	Broj priloga
03-04-579			/2024

PREDMET: Poslaničko pitanje i inicijativa - odgovor, dostavlja se

VEZA: Vaš akt broj: 03-04-579-2/2024 od 04.04.2024. godine i 03-04-579-6/2024 od 04.04.2024. godine

Poštovana,

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je zaprimilo Vaše akte, broj i datum veze, u prilogu kojih ste nam dostavili poslaničko pitanje i inicijativu koje je postavio Admir Čavalić, poslanik u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH, a koji su Vladi Federacije Bosne i Hercegovine dostavljeni aktima sekretara Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, broj: 0/51-02-162/24 od 02.04.2024. godine i broj: 05/1-02-178/24 od 02.04.2024. godine. Poslanik Admir Čavalić je postavio sljedeće poslaničko pitanje:

„Da li su, shodno članu 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje, u okviru nastavnih programa za osnovnu i srednju školu uključene teme o štetnosti pušenja za zdravlje? Ako se ovo nije uradilo, koji je razlog navedenog i kada se planira sa realizacijom ovih zakonom definisanih aktivnosti?“,

te je podnio sljedeću inicijativu: „Da se, shodno članu 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih proizvoda i ostalih proizvoda za pušenje, u okviru nastavnih programa za osnovnu i srednju školu uključe teme o štetnosti pušenja za zdravlje – ukoliko se to nije uradilo“.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke ispod daje odgovor na navedeno poslaničko pitanje i inicijativu.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je iniciralo kreiranje nastavnih i vannastavnih sadržaja o zdravim životnim stilovima, kao dijela procesa izrade kurikuluma za devetogodišnju osnovnu školu, u koji se integriraju teme o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, promjenama u adolescenciji, posljedicama konzumiranja alkohola, duhana i opojnih droga na rast i razvoj u adolescenciji, značaju zdrave ishrane, te o upućivanju djeteta na vrijednosti porodičnog i drugih oblika društvenog života.

Također, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je u saradnji sa Federalnim ministarstvom zdravstva, kantonalnim ministarstvima obrazovanja i zdravstva, pedagoškim zavodima, Vijećem roditelja Kantona Sarajevo i Asocijacijom XY učestvovalo u izradi kurikuluma „Zdravi stilovi života“ te pripadajućeg Priručnika za nastavnike.

U okviru alternativnog predmeta „Zdravi stilovi života“ za učenike od 5. do 9. razreda, koji je uveden u Kanton Sarajevo i Bosansko-podrinjski kanton, izučavaju se teme koje se odnose na zdravu ishranu, fizičke aktivnosti, suzbijanje zloupotrebe psihoaktivnih supstanci, gender aspekta, prevencije nasilja u školi i njegovanja i afirmacije različitosti.

U toku je implementacija prvog modula programa „Sveobuhvatno učenje o zdravlju i blagostanju djece i mladih u Federaciji BiH“, u saradnji Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, kantonalnih ministarstava obrazovanja, pedagoških zavoda, stručnjaka iz oblasti zdravstva, te Populacijskog fonda UN-a, u okviru kojeg su urađeni priručnici za nastavnike, nakon čega slijedi obuka nastavnog osoblja, a krajnji cilj je smanjenje faktora rizika koji egzistiraju među djecom i mladima primjenom sveobuhvatnih obrazovnih pristupa koji doprinose jačanju psihosocijalnih komponenti.

Nadalje, Okvirni nastavni plan i program za devetogodišnju osnovnu školu u Federaciji BiH (ONPP), na osnovu kojeg se pišu udžbenici, sadrži nastavne teme, odnosno nastavne jedinice koje su usmjerene prema prevenciji upotrebe droga i duhana: U ONPP-u se ova tema obrađuje u sljedećim nastavnim predmetima: Tjelesni i zdravstveni odgoj za 2. razred devetogodišnje osnovne škole, Moja okolina za 3. razred devetogodišnje osnovne škole i Biologija za 9. razred devetogodišnje osnovne škole. Sljedi izvod iz ONPP-a za devetogodišnju osnovnu školu:

1. Tjelesni i zdravstveni odgoj za 2. razred devetogodišnje osnovne škole

Zdravstveno preventivni sadržaji moraju da odgovore zdravstvenim potrebama učenika. Kako je škola dinamična organizacija, ona mora da odgovori promjenama zdravstvenih potreba učenika, školske sredine i socijalnog okruženja. Sadržaj i metode moraju biti sistematski planirani i sprovedeni uz uključivanje: zdravstvenih radnika, učenika, nastavnika, nenastavnog osoblja i roditelja.

Za prvi ciklus obaveznog obrazovanja, tematski sadržaji zdravstvenog odgoja su: naše tijelo; lična higijena; zdravi zubi; zdrava ishrana; nastanak bolesti - kako očuvati zdravlje; zdrava kičma i kostur; zdrava životna sredina; posljedice uzimanja droga, alkohola i duhana po zdravlje; značaj tjelesne aktivnosti i rekreacije za zdravlje; značaj igre i radosti za zdravlje; značaj školske sredine za zdravlje.

Zdravstvene radionice, odnosno edukativne grupne igre bit će trenuci kada će djeca učiti kako da izbjegnu situacije u kojima mogu da se povrede, kako da održavaju ličnu higijenu (pranje ruku i zuba, umivanje, tuširanje), kako da održavaju kolektivnu higijenu, o štetnosti droga, pušenja i konzumiranja alkohola, kako da zatraže pomoć ako su žrtva zlostavljanja, pri čemu nastavnik mora voditi računa da ne zaplaši i ne zabrine djecu.

2. Moja okolina za 3. razred devetogodišnje osnovne škole:

U okviru nastavne teme Zdravlje, obrađuje se nastavna jedinica Duhan, alkohol i droga: Ishodi učenja za ovu nastavnu jedinicu su sljedeći: učenici znaju da su duhan, alkohol i droga štetni za ljudsko zdravlje, svjesni su štetnosti duhana, alkohola i droge i na to upozoravaju druge, itd.

3. Biologija za 9. razred devetogodišnje osnovne škole:

Zdravlje centralnog nervnog sistema mogu narušiti različiti faktori vanjske sredine (saobraćajne nezgode, pretjerano korištenje alkoholnih pića i narkotika i dr.).

Štetno djelovanje droga na mladi organizam.

Kratkotrajne i dugotrajne posljedice ovisnosti na zdravlje.

Ovisnosti donose štetu pojedincu, porodici i društvu.

Neophodno je voditi akcije sprečavanja ovisnosti svih vrsta, ali i pomagati ovisnicima u procesu odvikavanja.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke učestvuje u provođenju Strateškog plana za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u FBiH 2020-2025.

Imajući u vidu da prioritet svakog društva mora da bude ulaganje u djecu, jer osiguranje zdravog starta u životu ima dalekosežne pozitivne utjecaje u stjecanju osnovnih socijalnih vrijednosti, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvojila je Strateški plan za unapređenje ranog rasta i razvoja djece u Federaciji BiH 2020-2025. godine, te zadužila Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke da u saradnji sa federalnim ministarstvima zdravstva, rada i socijalne politike te finansija, kao i Zavodom za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine i UNICEF-om BiH, koordinira realizacijom aktivnosti koje su u njemu planirane. Planirane aktivnosti su bazirane na multisektorskom pristupu a realizirat će se s ciljem nastavka unapređenja uslova za adekvatan rani i rast razvoj djece, kao i sveobuhvatnog pristupa cijeloj porodici. Prioritetni pravci djelovanja u novom strateškom dokumentu definirani su na osnovu analize trenutnog stanja u oblasti ranog rasta i razvoja, a u okviru pet komponentni poticajne brige neophodne za ostvarenje punog potencijala djeteta (dobro zdravlje, adekvatna ishrana, odgovorna njega, prilika za rano učenje i sigurnost).

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke učestvuje u realizaciji programa „Zdravo jediti, zdravo rasti“ – Odgojno-obrazovne ustanove, prijatelji zdrave ishrane, čiji je cilj uspostavljanje i širenje mreže školskih i vrtičkih zajednica u kojima je unaprijeđen pristup zdravlju djece i osiguran njihov optimalan rast i razvoj. Programske aktivnosti se provode intersektorski, u intenzivnoj saradnji zdravstvenog i obrazovnog sektora, uz koordinaciju Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke i podršku UNICEF-a BiH. Aktivnosti su fokusirane na pripremu vrtičkih politika vezanih za ishranu i fizičke aktivnosti, prevenciju pušenja i upotrebe duhana, izgradnju kapaciteta vrtičke zajednice za promociju zdrave ishrane, unapređenje programa rada s djecom, unapređenje jelovnika, unapređenje infrastrukture za tjelesne aktivnosti, i unapređenje saradnje sa zdravstvenim službama. U aktivnostima učestvuju djeca, roditelji, odgajatelji, kuhari i ostalo osoblje predškolskih/školskih ustanova, a krajnji cilj je da se unaprijedi zdravlje djece i preveniraju oboljenja uzrokovana nepravilnom ishranom i nezdravim životnim stilovima. Okosnicu Programa predstavlja primjena standarda i normativa ishrane koje je u formi Smjernica za zdravu ishranu djece predškolskog i školskog uzrasta donijelo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, u saradnji sa Federalnim ministarstvom zdravstva i Zavodom za javno zdravstvo Federacije BiH, kao i Smjernica za zdravu ishranu djece do tri godine, koje je donijelo Federalno ministarstvo zdravstva.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je navedenu inicijativu uputilo kantonalnim ministarstvima obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine na dalje postupanje.

Pored navedenog, obavještavamo Vas da je Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke zaprimilo akt sekretara Doma naroda Parlamenta Federacije BiH broj: 05/2-02-428/23 od 02.11.2023. godine, kojim nam je dostavljeno delegatsko pitanje koje je postavila Sanela Klarić, delegatkinja u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Ispod citiramo postavljeno delegatsko pitanje delegatkinje Sanele Klarić:

„Da li ste, u saradnji sa nadležnim kantonalnim zavodima za javno zdravstvo u FBiH, u nastavne planove i programe za osnovne i srednje škole uključili temu štetnosti pušenja za

zdravlje kako je propisano članom 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje (Službene novine Federacije BiH 38/22)?“

U vezi s navedenim, delegatsko pitanje smo prosljedili kantonalnim ministarstvima obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine, naš akt broj: 01-45-4472-1/23 od 18.10.2023. godine i broj: 01-45-4472-2/23 od 03.01.2024. godine, s molbom da Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke dostave odgovor na pitanje kako bismo iste kompletirali i dostavili Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je svojim aktom broj: 03-34-4808-1/23 od 17. 11. 2023. godine dostavilo odgovor na navedeno delegatsko pitanje sekretaru Doma naroda Parlamenta Federacije BiH, kao i odgovore kantonalnih ministarstava obrazovanja, i to: Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, broj: 10-34-159700-05/23 od 03.11.2023. godine, Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i sporta Posavskog kantona broj: 06-34-1184-3/23 od 30.10.2023. godine, Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, broj: 11-03/02-04-45176-3/23 od 27.11.2023. godine, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: 02-33-2242/23 od 14.12.2023. godine, Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, broj: 10-45-87-1/24 od 16.1.2024. godine, Ministarstva znanosti, prosvjete, kulture i športa Livno, broj: 06-01-34-248/24 od 7.2.2024. godine i Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, broj: 10/1-34-0027547-1/23 od 15.2.2024. godine, te iste dostavljamo u prilogu ovog akta.

S poštovanjem,

MINISTRICA
Jasna Duraković
prof. dr. Jasna Duraković

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo za odgoj i
obrazovanje

Босна и Херцеговина
Федерација Босне и Херцеговине
КАНТОН САРАЈЕВО
Министарство за одгој и
образовање

13.11.23
- OJ
100

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

Broj: 11-03/02-04-45176-3/23
Sarajevo, 27.11.2023. godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke
Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti
Ul. Ante Starčevića bb
88000 Mostar

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKI

MO 19.12.2023

PRIMLJENO:	ORG. JED.	Broj	Vrijednost
	01-45-	4472-1/23	

Predmet: Odgovor na delegatsko pitanje, dostavlja se

Cijenjena,

shodno aktu Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke/znanosti, broj: 01-45-4472-1/23 od 18.10.2023. godine, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo se obratilo JU Institut za preduniverzitetsko obrazovanje Kantona Sarajevo i zatražilo odgovor na pitanje koje je uputila delegatkinja Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Sanela Klarić, a koje dostavljamo na daljnje postupanje.

S tim u vezi, obavještavamo uvaženu delegatkinju da se prilikom izrade nastavnih programa sa definisanim ishodima učenja, posvetila posebna pažnja ovoj, kao i ostalim temama prevencije ovisnosti, kroz pojedine nastavne predmete.

Tako su u okviru nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj obuhvaćeni ciljevi koji se odnose na izbor aktivnog i zdravog životnog stila, gdje se između ostalog, navode dugoročni ishodi koji su postavljeni za četvrti razred srednje škole kroz indikatore i ostvaruje se od prvog razreda osnovne škole, a obuhvataju analiziranje uticaja štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti. Tako se u prvom razredu osnovne škole imenuju materije koje štetno djeluju na organizam kroz poticaj i podršku, a u devetom razredu razmatra korelacija tjelesnog vježbanja i prevencija pušenja, alokoholizma i drugih oblika ovisnosti.

U okviru nastavnog predmeta Zdravi životni stilovi, u ciljevima učenja i podučavanja je formulisan cilj: Prevencija ovisnosti, koji uključuje razumijevanje štetnog djelovanja psihoaktivnih supstanci, alkohola, pušenja, nargile, kockanja i kladenja. U oblasnoj strukturi navedenog predmeta, cijela jedna oblast „Prevencija ovisnosti“, posvećena je ovoj temi. Formulisan je dugoročni ishod: analiziranje uticaja psihoaktivnih supstanci na razvoj bolesti i ovisnosti (upotreba narkotika, duhanskih proizvoda, nargile, alkohola, energetske pića), koji se ostvaruje od petog do devetog razreda osnovne škole.

Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1, 71 000 Sarajevo
Tel: + 387 (0) 33 562-128
Web: <http://mo.ks.gov.ba>, E-mail: mo@mo.ks.gov.ba

U okviru nastavnog predmeta Biologija, u oblasti „Čovjek – biološko i društveno biće“, ishod učenja za šesti razred osnovne škole bazira se na razlikovanju elemenata zdravog i nezdravog načina života, procjenjujući vlastite životne navike (sa ključnim sadržajem o štetnosti duhanskog dima). U četvrtom razredu srednje škole ishod učenja je baziran na primjeni znanja o mjerama zaštite od različitih vrsta toksikomanije (sa ključnim sadržajem o uticaju na respiratorni sistem i mjere zaštite).

U okviru nastavnog predmeta Psihologija za treći razred srednje škole, ciljevi učenja su usmjereni na ovladavanje osnovnim znanjima o psihičkim procesima i njihovoj vezi sa ljudskim ponašanjem, kako bi bolje razumjeli određene psihološke fenomene i ponašanja u vlastitom okruženju (npr. potreba za hranom, ovisnost, i sl.).

Neovisno o obradi tema o štetnostima svih vrsta ovisnosti u okviru nastavnih predmeta, svi razrednici u odjeljenjima su u obavezi da ove teme obrađuju na časovima odjeljenske zajednice.

S obzirom da je Zakon o kontroli ograničene upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje Federacije BiH donesen u maju 2022. godine, a nastavni planovi i programi sa definisanim ishodima učenja su finalizirani u januaru 2021. godine, svakako ćemo se i u narednom periodu, baviti ovim pitanjima i interesorno djelovati.

S poštovanjem,

Dostaviti:

1. Naslovu;
2. A/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO - NERETVANSKI
KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE
KULTURE I ŠPORTA

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO - NERETVANSKA
ŽUPANIJA-KANTON
MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI
KULTURE I ŠPORTA

Mostar, S. Radića 3/III, tel.: +387 (0)36-334-400; fax: +387 (0)36 316-792; www.mon.gov.ba

Broj: 02-33-2242/23
Mostar, 14.12.2023. godine

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
M O S T A R

PRIMLJENO	OR. D. B.	Sif.	Prilog	Vrijednost
	01-145-	4472-1	1	23

18.12.2023

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

Predmet: Delegatsko pitanje
- odgovor, dostavlja se

Vežano za Vaš akt broj: 01-45-4472-1/23 od 18.10.2023. godine, u prilogu akta dostavljamo Vam informaciju Pedagoškog zavoda Mostar i Zavoda za školstvo Mostar, o štetnosti duhanskih proizvoda u odobrenim nastavnim planovima i programima za osnovne i srednje škole u HNK, a odnosi se na delegatsko pitanje gđe Sanele Klarić.

Prilog: Informacija

S poštovanjem,

Dostavljeno:
1. Naslovu,
2. a/a.

Mostar, Kralja Zvonimira 14;

E-mail: zavod.zaskolstvo@gmail.com;

Ur. broj:01-34-568-1/23
Mostar, 10. studenoga 2023. godine

BOSNA I HERCEGOVINA FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE HERCEGOVAČKO-NERETVANJSKA ŽUPANIJA/KANTON ZAVOD ZA ŠKOLSTVO MOSTAR			
PRIM. BROJ: 10.11.2023.			
ORGAN ŠKOLSTVA	KLASIF. OZNAKA	REDNI BROJ	DEFIN. BROJ
02	33	2242	23-1

Ministarstvu prosvjete, znanosti, kulture i sporta HNŽ-a

Predmet: Dostava informacija o štetnosti duhanskih proizvoda u odobrenim nastavnim programima za osnovne i srednje škole HNŽ-a, veza Vaš dopis broj: 02-34-2242/23 od 8.11.2023. godine

Poštovani,

Sadržaji Nastavnog plana i programa na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole, srednje strukovne škole kao i gimnazijski programi u HNŽ-a sadržavaju nastavne cjeline o štetnosti duhanskih i ostalih proizvoda.

Osnovne škole:

Razredna nastava:

1. razred: U nastavnom predmetu Moja okolina – u nastavnoj cjelini Naše tijelo
2. 3. i 4. razred: U nastavnom predmetu Priroda i društvo – u nastavnoj cjelini Zdravlje

Navedene cjeline omogućuje učiteljima da kroz sadržaj tema vezanih za zdravlje i očuvanje zdravlja ukazuju na štetnost i zabranu duhanskih proizvoda.

U udžbeniku za 4.razred u okviru teme Briga za zdravlje i nastavne jedinice Briga za osobno zdravlje ukazuje se i upozorava na štetnost konzumiranja duhana i duhanskih proizvoda za zdravlje. Sadržaj je upotpunjen i fotografijama kao i dodatnim i izbornim sadržajem Želim znati više.

Predmetna nastava

VI. razred: U nastavom predmetu Biologija – u nastavnoj temi Pubertet i teškoće u sazrijevanju, učenici se upoznaju s opasnostima i štetnostima duhanski proizvoda po zdravlje čovjeka.

IX. razred: U nastavom predmetu Biologija - u nastavnim temama: Živčani sustav-ovisnosti, Krvožilni sustav i Dišni sustav učenici detaljno uče o štetnim djelovanju nikotina, katrana i ugljičnog monoksida na živčani sustav. Upoznaju se sa izazivanjem ovisničkog ponašanja pri konzumiranju cigareta, kao i negativnim utjecajima na krvožilni i dišni sustav pri čemu se povećava rizik od začepljenja krvnih žila, infarkta miokarda, srčane i bronhijalne astme kao i drugih bolesti od koji su kod pušača najopasnije i životno ugrožavajuće kancerogene bolesti pluća i bronhija.

Srednje škole (strukovni program i gimnazijski program)

I. razred strukovnih škola: U nastavnom predmetu Biologija – u nastavnoj temi: Pušenje-faktor rizika za mnoga oboljenja.

U srednjoj školi učenici proširuju već stečeno znanje o opasnostima korištenja duhanskih proizvoda koji izazivaju ovisnosti te su čimbenik rizika za mnoge bolesti.

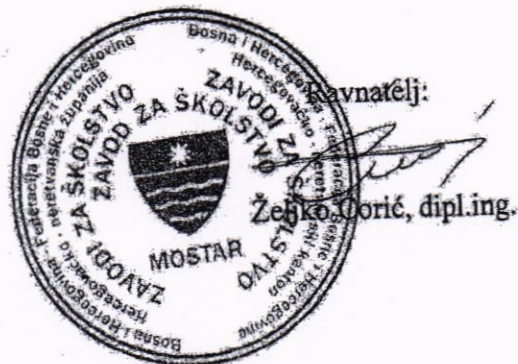
III. razred gimnazije: U nastavnom predmetu Biologija – u nastavnim temama Krvožilni sustav, Dišni sustav, Živčani sustav, Štetno djelovanje bioloških, fizikalnih i kemijskih čimbenika na zdravlje, učenici detaljno uče građu navedenih sustava te preko nastavnog sadržaja izučavaju i štetnost djelovanja nikotina, katrana i drugih otrovnih sastojaka cigareta koje mogu izazvati ozbiljne bolesti čovjeka i narušiti njegovo zdravlje.

NPP omogućuje da nastavne teme o zdravlju mogu biti i međupredmetno povezane s konkretnim temama i sadržajima što obavezuje učitelje prirode, biologije, tjelesne i zdravstvene kulture, razrednike i druge suradnike koji sudjeluju u neposrednom odgojno-obrazovnom radu ili u realizaciji drugih planiranih programa i projekata.

Zdravstveni odgoj i obrazovanje jedno je od četiri područja čiji je odgojno-obrazovni sadržaj integriran u nastavni plan i program rada osnovnih škola koje nastavni plan realiziraju na hrvatskom jeziku. Realizira se u izvannastavnim aktivnostima kao i na satima razredne zajednice s ciljem promoviranja zdravog života. Učenici se motiviraju da ne podliježu utjecaju adolescentnih potreba za uzimanjem duhanskih i ostalih proizvoda koji izazivaju ovisnosti.

Odgojno-obrazovno djelovanje škole i roditelja dopunjuje se suradnjom sa zdravstvenim djelatnicima, ovlaštenim vanjskim suradnicima i ustanovama s ciljem da se učenicima obrazlože opasnosti konzumiranja duhanskih i ostalih proizvoda koji izazivaju ovisnosti.

S poštovanjem!

Dostavljeno:

1. Naslovu;

2. a/a

Mostar, Sjeverni logor 116, tel/fax: + 387 36 570 045, 571 648; e-mail: pedzavod@bih.net.ba

Broj: 01-34-934/23

Mostar, 4. 12. 2023.

MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA HNK-a

PREDMET: Informacija o štetnosti pušenja u NPP za osnovne i srednje škole

Uvidom u dostavljeni akt Ministarstva obrazovanja nauke kulture i sporta HNK-a broj 02-24-2242/23 od 6.11.2023. godine u kojem Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke traži informaciju radi odgovora na poslaničko pitanje poslanice Sanele Klarić, a po traženju Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Stručni kolegij Pedagoškog zavoda dostavlja slijedeće informacije:

- Nakon izvršene analize NPP u osnovnim i srednjim školama, vidljivo je da su nastavni sadržaji i ishodi učenja definisani u važećim NPP kako devetogodišnjeg osnovnog odgoja i obrazovanja tako srednjoškolskog odgoja i obrazovanja neposredno ili posredno vezani za temu o štetnosti pušenja za zdravlje:

OSNOVNA ŠKOLA

PRVI RAZRED

Nastavni predmet: Moja okolina

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Ljudsko tijelo Svijest o mom tijelu Higijena Sredstva za higijenu Ishrana	Imenuje dijelove tijela Imenuje načine održavanja lične higijene Imenuje sredstva za ličnu i drugu higijenu. Imenuje različite vrste namirnica Razlikuje zdravu od nezdrave hrane Opisuje i primjenjuje različite načine održavanja lične i druge higijene Opisuje sredstava za ličnu higijenu i objašnjava njihovu upotrebu Pravilno upotrebljava pribor za jelo Klasificira namirnice Razvija svijest i pozitivan doživljaj vlastitog tijela Pomaže drugaricama i drugovima, starijima i slabijima

	<p>Redovno održava ličnu higijenu, higijenu prostora u kojem boravi i radi</p> <p>Razvoj ekološke svijesti, pravilnog odnosa prema okruženju</p> <p>Razvija svijest o važnosti održavanja lične, higijene i higijene prostora</p> <p>Razvija svijest o važnosti zdrave ishrane</p>
--	---

- Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>Pravilna ishrana</p> <p>Zdrava hrana – izbor</p> <p>Obroci (dinamika uzimanja obroka, obim obroka, ponašanje i ophodjenje za stolom)</p>	<p>Zna šta je zdrava ishrana</p> <p>Razumije važnost zdrave ishrane</p> <p>Zna kako se pravilno konzumira hrana</p> <p>Razlikuje zdravu od nezdrave ishrane</p> <p>Poštuje pravila ponašanja za stolom</p> <p>Pravilno konzumira hranu</p> <p>Razvijanje svijesti o važnosti zdrave ishrane za zdravlje i život čovjeka</p>
<p>Zdravlje</p> <p>Značaj i važnost zdravlja</p> <p>Tjelesna aktivnost</p> <p>Boravak u prirodi i zdravlje</p> <p>Dnevni ritam odmora i rada</p>	<p>Zna i razumije važnost zaštite i čuvanja zdravlja</p> <p>Razumije značaj tjelesne aktivnosti i boravka u prirodi za pravilan rast, razvoj, zdravlje i otpornost organizma</p> <p>Koristi adekvatne tjelesne aktivnosti važne za zdravlje organizma</p> <p>Razvija svijest o važnosti zaštite i čuvanja zdravlja</p> <p>Ponaša se u skladu sa dogovorenim dnevnim rasporedom odmora i rada</p> <p>Rado posjećuje izletišta u prirodi</p> <p>Traži pomoć ukoliko je zlostavljano i zanemareno</p>
<p>Higijena</p> <p>Lična higijena</p> <p>Kolektivna higijena</p> <p>Higijena životnog prostora</p>	<p>Zna i razumije šta je lična, a šta kolektivna higijena</p> <p>Zna i razumije načine održavanja lične i kolektivne higijene</p> <p>Održava ličnu higijenu i učestvuje u održavanju kolektivne higijene</p> <p>Razvija svijest o važnosti održavanja lične i kolektivne higijene</p>

DRUGI RAZRED

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ŽIVA BIĆA (čovjek, biljke i životinje)</p> <p>Čovjek</p> <p>Svijest o mom tijelu</p> <p>Čuvanje zdravlja</p>	<p>Zna glavne dijelove ljudskog tijela</p> <p>Zna i razumije važnost redovnih odlazaka ljekaru (otkrivanje i liječenje bolesti)</p> <p>Zna važnost i svrhu vakcinisanja</p>

<p>Higijena i sredstva za higijenu Ishrana Odijevanje Čula Biljke i životinje</p>	<p>Zna osnovna sredstva za održavanje lične i higijene prostora Razumije važnost redovnog održavanja lične higijene, higijene prostora u kojem boravi i radi Imenuje različite vrste hrane i prehrambenih namirnica Imenuje obroke Razlikuje zdravu od nezdrave hrane Razumije da je pravilna ishrana povezana sa zdravljem Može objasniti funkciju dijelova tijela Uočava osnovne razlike i sličnosti između dječaka i djevojčica Imenuje i klasificira različite vrste hrane i prehrambenih namirnica Zna opisati piramidu ishrane Može samostalno izraditi piramidu ishrane Može samostalno uraditi dnevni jelovnik Može samostalno postaviti stol za ručavanje Poštuje pravila lijepog ponašanja za stolom Poštuje pravila pri odijevanju Može objasniti funkciju čula Svijest o važnosti pravilne ishrane za život čovjeka Svijest o važnosti čuvanja i zaštite zdravlja Pravilno se hrani Pomaže drugovima i drugaricama, starijima i slabijima Razvoj ekološke svijesti, pravilnog odnosa prema okruženju Svijest o važnosti čuvanje čula Pozitivan odnos prema prirodi Razvoj ekološke svijesti i svijesti o korisnosti postojanja biljnog i životinjskog svijeta</p>
---	--

Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>Izleti i pješačenja Zdravstvene radionice</p>	<p>Zdravstvene radionice Zna znakove umora Zna održavati ličnu i kolektivnu higijenu Održava ličnu i kolektivnu higijenu Može pješačiti na izletu Raspoređuje snagu tokom pješačenja Prepoznaje i zna situacije u kojima se mogu povrijediti Opisuju i izbjegavaju situacije koje dovode do povređivanja</p>

TREĆI RAZRED

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>Duhan, alkohol, droga</p>	<p>Zna i razumije da su: duhan, alkohol i droga štetni za ljudsko zdravlje Može objasniti kako duhan, alkohol, droga štete ljudskom zdravlju Svjestan je štetnosti duhana, alkohola i droge</p>
<p>Životna okolina</p>	<p>Zna i razumije važnost čuvanja životne okoline Razumije važnost boravka u prirodi za zdravlje Zna nabrojati načine očuvanja životne okoline Može objasniti važnost očuvanja životne okoline Može objasniti načine očuvanja životne okoline Razvrstava otpad i odlaže ga na za to predviđeno mjesto Razvija svijest o važnosti čuvanja zdrave okoline i ponaša se u skladu s tim Pozitivan stav o zdravoj okolini</p>

ČETVRTI RAZRED

Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ZDRAVSTVENA KULTURA Zdravlje porodice Zdrava životna sredina Ishrana Humani odnosi među spolovima Međuljudski odnosi Mentalno zdravlje Povrede, različiti faktori rizika</p>	<p>Zna i razumije važnost čuvanja i zaštite vlastitog zdravlja i zdravlja porodice Zna da zdrava ishrana i svakodnevno vježbanje smanjuju potkožno masno tkivo i povećava mišićnu masu Zna i razumije važnost zdrave ishrane za zdravlje i život ljudi Zna da bez kisika čovjek ne može živjeti i da je dovoljna količina kisika uvjet za normalan rast, razvoj i dobro funkcioniranje organizma tokom svih ljudskih aktivnosti i da se svakodnevnim vježbanjem pomaže organizmu da optimalno regulira potrebu za kisikom Zna da je kretanje čovjekova prirodna potreba i da je svakodnevno kretanje uslov za normalan rast, razvoj i funkcioniranje organizma Prepoznaje fiziološke znake umjerenog opterećenja i zamora (npr. brži rad srca, znojenje, nesvjestica itd.) Zna i razumije važnost očuvanja zdrave okoline Zna i razumije koliko je važna izgradnja i njegovanje humanih odnosa među spolovima i humanih međuljudskih odnosa Zna i razumije pojam mentalnog zdravlja Zna i razumije važnost čuvanja i zaštite mentalnog zdravlja čovjeka</p>

	<p>Zna i razumije koji su to faktori rizika koji mogu ugroziti zdravlje i kako se zaštititi</p> <p>Koristi različite načine čuvanja i zaštite vlastitog zdravlja i zdravlja svoje porodice:</p> <p>Svakodnevno vježba</p> <p>Koristi zdravu ishranu</p> <p>Koristi različite načine čuvanja i zaštite životne okoline</p> <p>Razvija sposobnosti i kompetencije izgradnje, razvijanja i njegovanja humanih odnosa među spolovima i humanih međuljudskih odnosa</p> <p>Koristi različite načine čuvanja vlastitog mentalnog zdravlja -</p> <p>Prihvata i uvažava različitosti</p> <p>Razvija pozitivnu sliku o sebi</p> <p>Razvija sposobnosti samokontrole</p> <p>Prepoznaje fiziološke znake umjerenog opterećenja i zamora (npr. brži rad srca, znojenje, nesvjestica itd.) i zna da traži pomoć ako se loše osjeća</p> <p>Zdravlje čini cijenjenom društvenom vrijednošću</p> <p>Postaje odgovoran za svoje zdravlje i unapređuje vlastiti razvoj</p> <p>Razvijena svijest o važnosti zdrave ishrane</p> <p>Razvija svijest da su humani međuljudski odnosi vrijednost</p> <p>Ponaša se u skladu sa usvojenim vrijednostima</p>
--	--

PETI RAZRED

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ČOVJEK – DIO PRIRODE</p> <p>Čovjek kao prirodno, društveno, misaono, duhovno biće</p> <p>Grada čovjekovog organizma</p> <p>Organi – uloga i zaštita</p> <p>Čula – uloga i zaštita</p> <p>Najveći neprijatelji čovjekovog zdravlja</p>	<p>Zna, razumije i objašnjava odlike čovjeka kao prirodnog, društvenog misaonog i duhovnog bića</p> <p>Zna, razumije i može objasniti šta je čovjekov organizam funkcioniše</p> <p>Imenuje glavne dijelove tijela i njihove organe</p> <p>Razumije ulogu organa i njihovu povezanost</p> <p>Imenuje čula</p> <p>Zna i razumije osnovne uzročnike bolesti</p> <p>Imenuje i dječije bolesti</p> <p>Zna i razumije šta je zarazna bolest i kako se prenosi</p> <p>Zna kako treba čuvati zdravlje</p> <p>Imenuje i objašnjava glavne dijelove tijela i njihove organe</p> <p>Razumije i objašnjava ulogu organa i njihovu povezanost</p> <p>Može objasniti načine zaštite od povreda, pokvarene hrane, zagađene vode, upotrebe alkohola, droge i duhana</p> <p>Imenuje čula i objašnjava njihovu ulogu</p>

	<p>Može objasniti načine zaštite čula</p> <p>Objašnjava osnovne uzročnike bolesti</p> <p>Opisuje dječije bolesti</p> <p>Objašnjava pojam zarazna bolest i načine kako se prenosi</p> <p>Objašnjava načine čuvanja zdravlja</p> <p>Razvija svijest o važnosti funkcionisanja svakog pojedinog organa u organizmu čovjeka, njegove zaštite</p>
ZDRAVA ISHRANA	<p>Imenuje hranu biljnog i životinjskog porijekla (raznovernost hrane)</p> <p>Razumije značaj ishrane ljudi</p> <p>Razlikuje hranu biljnog i životinjskog porijekla (raznovernost hrane)</p> <p>Razlikuju zdravu od nezdrave ishrane</p> <p>Upotrebljava zdravu hranu</p> <p>Izrađuje piramidu ishrane</p> <p>Izrađuje jelovnik</p> <p>Samostalno postavljaju sto i pospremaju ga poslije obroka</p> <p>Razvija svijest o važnosti zdrave ishrane za zdravlje čovjeka</p> <p>U ishrani koristi samo zdravu hranu</p> <p>Poštuje pravila ponašanja za stolom</p>

Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ISHRANA I ZDRAVLJE</p> <p>Ishrana i zdravlje</p> <p>Prehrana i tjelesno zdravlje</p>	<p>Posjeduje osnovna znanja o važnosti ishrane za zdravlje</p> <p>Razumije značaj prehrane i tjelesnog zdravlja</p> <p>Uravnotežuje prehranu</p> <p>Ishrana je važna</p>

OSMI RAZRED

Nastavni predmet: Biologija

Nastavna oblast i nastavni sadržaji
Ekologija –zaštita životne sredine (vazduh),
Sistem organa za disanje – zaštita i prevencija

DEVETI RAZRED

Nastavni predmet: Biologija

Nastavna oblast i nastavni sadržaji
Ekologija –zaštita životne sredine (vazduh),

Sistem organa za disanje – zaštita i prevencija

DEVETI RAZRED

Nastavni predmet: Hemija

Nastavna oblast i nastavni sadržaji

Hemijske promjene tvari – oksidacija (gorenje)

Ekologija – zaštita životne sredine

OD ŠESTOG DO DEVETOG RAZREDA

Nastavni predmet: Tjelesni izdavnstveni odgoj

Nastavne oblasti	Ishodi učenja
- Zdrav način života	- primjenjuje znanja o značaju redovnog i pravilnog održavanja lične higijene i zaštite okoliša, prepoznaje uticaj štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti.

OD PRVOG DO DEVETOG RAZREDA

Nastavni predmet: Islamska vjeronauka

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Život i zdravlje	Nastavni sadržaji o štetnosti pušenja, zastupljeni su kroz ishode učenja u navedenim oblastima
Slobodno vrijeme	
Potruga za srećom	

SREDNJA ŠKOLA

OD PRVOG DO ČETVRTOG RAZREDA

Nastavni predmet: Islamska vjeronauka

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Život i zdravlje	Nastavni sadržaji o štetnosti pušenja, zastupljeni su kroz ishode učenja u navedenim oblastima
Slobodno vrijeme	
Potruga za srećom	

OD DRUGOG DO ČETVRTOG RAZREDA

Nastavni predmet: Biologija

Ishodi učenja
- razlikuje pojmove polucija, imisija i emisija, - obrazloži uzroke i posljedice zagađenja voda, tla i vazduha, - opisuje izvore zagađenja u bližoj okolini,

- navodi štetnost pušenja za disajne organe,
- povezuje zdrave životne navike sa zaštitom disajnog sistema,
- prihvata stavove koji doprinose vlastitom zdravlju,
- raspravlja o mogućim mjerama zaštite života čovjeka od štetnih posljedica nastalih djelovanjem mutagenih faktora,
- raspravlja o uticaju opojnih sredstava na poremećaj homeostaze,
- analizira dobivene rezultate vježbi praćenja fizioloških procesa (mjerenje krvnog pritiska, pulsa, dubine disanja itd.),
- izračunava vlastiti ekološki otisak ocjenjujući svoje životne navike (potrošnja vode, hrane, energije, prevoz i otpad, opijati),
- objašnjava dijagram uticaja čovjeka na globalne efekte zagađenja i primjenu koncepta održivog razvoja itd.

TREĆI I ČETVRTI RAZRED

Nastavni predmet: Hemija

Ishodi učenja	
-	povezuje značaj očuvanja životne sredine sa kvalitetom ljudskog života,
-	objašnjava da je zrak prirodna homogena smjesa plinova i vodene pare,
-	navodi primjere fizikalnih i hemijskih promjena iz svakodnevnog života (otapanje, gorenje, hrdanje, rastvaranje),
-	prepoznaje ulogu kisika u reakcijama oksidacije (npr. gorenje, hrdanje),
-	analizira djelovanje kiselih oksida u atmosferi na ozonski omotač i žive organizme,
-	donosi zaključak o značaju i rasprostranjenost heterocikličnih spojeva u prirodi,
-	istražuje o uticaju alkaloida (kofein i nikotin) na zdravlje ljudi,
-	ispituje pretvaranje energije tokom biohemijskih reakcija, izražava promjenu energije u biohemijskim sistemima, objašnjava uslove ravnoteže u prirodnim sistemima, te ukazuje na uzroke i posljedice poremećaja ravnoteže.

OD PRVOG DO ČETVRTOG RAZREDA

Nastavni predmet: Tjelesni izdavnstveni odgoj

Nastavne oblasti	Ishodi učenja
- Zdrav način života	- primjenjuje znanja o značaju redovnog i pravilnog održavanja lične higijene i zaštite okoliša, prepoznaje uticaj štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti.

- Pored Nastavnih planova i programa navedenih predmeta, u Godišnjim programima rada osnovnih i srednjih škola koje prati Pedagoški zavod Mostar sadržaji o štetnosti pušenja, između ostalog, su obuhvaćeni razvojnim ciljem 4: Razvijanje zdravih stilova života, koji je po preporuci Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK-a sastavnim djelom Akcionih i Razvojnih planova škola već posljednjih pet godina. U osnovnim i srednjim školama HNK-a u okviru navedenog razvojnog cilja se organizuju

različite aktivnosti za učenike; diskusije, okrugli stolovi, radionice itd. u svrhu preveniranja uticaja različitih toksikomanija.

- Važno je istaći i da je Pedagoški zavod Mostar tokom 2022/23. školske godine uradio izmjene i dopune NPP, tako da su s svim navedenim predmetima pored odabranih nastavnih sadržaja definisani i mjerljivi ishodi učenja vezano za problematiku o kojoj je prethodno izloženo.

S poštovanjem,

41.02.24
-03
[Signature]

Broj: 10/1-34-0027547-1/23
Tuzla, 15.02. 2024. godine

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
TUZLA

PRIM. JENI	21. 2. 2024		
ORG. JEK.	Broj	Priloz	Ujednost
01-	45-4472-1/23		

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

Ante Starčevića 1
Mostar

VEZA: Vaš akt broj: 01-45-4472-1/23 od 18.10.2023. godine

PREDMET: Odgovor na delegatsko pitanje gđe Sanele Klarić, dostavlja se

Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona je zaprimilo delegatsko pitanje gđe Sanele Klarić, upućeno na 4. sjednici Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, da li su ministarstva za odgoj i obrazovanje u saradnji sa nadležnim kantonalnim zavodima za javno zdravstvo u nastavne programe za osnovne i srednje škole uključili teme štetnosti pušenja za zdravlje kako je propisano Zakonom o kontroli ograničene upotrebe duhana, duhanski proizvoda za pušenje u Federaciji Bosne i Hercegovine?

U osnovnim školama Tuzlanskog kantona se primjenjuju nastavni planovi i programi usklađeni sa Okvirnim nastavnim planom i programom Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke. Nastavni programi uključuju teme štetnosti pušenja za zdravlje. Tako npr. u okviru nastavnog predmeta Biologija za 9.razred, u okviru tematske cjeline *Sistem organa za disanje: organi za disanje*, jedan od ciljeva i zadataka je da se učenicima potiče znanje da se uključe u borbu protiv pušenja. Učenici se stimuliraju na očuvanje zdravlja disajnih puteva posebno ako je u pitanju pušenje cigareta. U okviru tematske cjeline *Njega i bolesti organa za disanje* obrađuje se tema *Štetan uticaj zagađenog zraka, štetan uticaj duhanskog dima i mjere suzbijanja pušenja. Bolesti tuberkuloza i upala pluća, rak pluća*. Učenik treba znati obrazložiti štetnost pušenja za dišne organe i glasnice. Cilj je da se učenicima razvija svijest o štetnom uticaju duhanskog dima za dišne organe i glasnice i mjerama za suzbijanje pušenja. U okviru tematske cjeline *Njega i bolesti organa za krvotok*, obrađuje se nastavna tema *Mane i bolesti srca, krvnih žila i krvi*, u kome je postavljen cilj važnosti izbjegavanja faktora rizika za zdravlje krvi i kvrotoka (smog, pušenje, alkohol, opijati...).

Osim toga, podzakonskim propisima za osnovne i srednje škole je utvrđeno da posjedovanje ili upotreba alkohola, duhana i duhanskih prerađevina, narkotičkih sredstava i psihoaktivnih supstanci u školama i školskom dvorištu, kao i podstrekavanje na njihovu upotrebu se definiše kao neprihvatljivo ponašanje učenika za što su predviđene odgovarajuće sankcije, odnosno izricanje odgojno-disciplinskih mjera.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

1x Naslovu

1 x Evidenciji

1 x Arhivi

ET/ET

MINISTAR

Abdullah Omerović
Dr. sci. Abdullah Omerović

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE,
NAUKU, KULTURU I SPORT

08.11.23.
03
Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA-DOBOJ CANTON
MINISTRY OF EDUCATION,
SCIENCE, CULTURE & SPORT

Broj: 10-34-159700-05/23
Zenica, 03.11.2023. godine

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke
Dr. Ante Starčevića b.b.
88000 Mostar
n/r ministrice

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKA
M O S T A R

8-11-2023

PRIMLJENO:	ORG. JED.	Broj	Prilog	Vrijednost
	OF	45-	4472-	1/23

Predmet: Odgovor na delegatsko pitanje, dostavlja se

Postupajući povodom Vašeg akta, broj: 01-45-4472-1/23, od 18.10.2023. godine (zaprimljen na Protokol Kantona 25.10.2023. godine), putem kojeg se od ovog organa kantonalne uprave traži odgovor na delegatsko pitanje da li su u „nastavne planove i programe za osnovne i srednje škole uključene teme o štetnosti pušenja za zdravlje, a u skladu s članom 26. Zakona o kontroli ograničene upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 38/22), koje je postavila delegatkinja Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine Sanela Klarić, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona se očituje na sljedeći način:

- Prema članu 5. stav (7) Zakona o osnovnoj školi („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, broj: 3/18) i članu 7. stav (2) Zakona o srednjoj školi („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, broj: 9/17) u školi ne smije postojati bilo kakav „oblik zastrašivanja, zlostavljanja, fizičkog kažnjavanja, vrijeđanja, ponižavanja ili degradiranja i drugih negativnih pojava štetnih po zdravlje, uključujući i štetu izazvanu pušenjem ili upotrebom drugih opojnih i zakonom zabranjenih sredstava u školskim prostorijama“.
- U članu 7. i članu 8. Modela Pravilnika o kućnom redu s etičkim kodeksom donesenim od strane Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona (akt broj: 10-38-02-18726-3/19 od 30.12.2019. godine) navodi se da je „zabranjeno konzumiranje duhana, alkohola i uživanje bilo kakvih opojnih sredstava u školi i dvorištu škole za učenike, a da se radnici škole obavezuju da se pridržavaju zabrane konzumiranja duhana u prostorijama škole...“. U skladu s članom 21. navedenog Modela Pravilnika o kućnom redu s etičkim kodeksom škole se obavezuju da usaglase interne akte (Pravila škole i Pravilnik o kućnom redu s etičkim kodeksom) s odredbama Modela Pravilnika o kućnom redu s etičkim kodeksom.
- U skladu sa Metodologijom za izradu godišnjeg programa rada osnovnih škola i Metodologijom za izradu godišnjih programa rada svih tipova srednjih škola i domova učenika („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/19) škole su dužne izraditi interni plan i program rada odjeljenskih zajednica, a što podrazumijeva i obavezu realizacije tema o *Prevenciji bolesti ovisnosti i zaštita zdravlja na časovima odjeljenskih zajednica u svim osnovnim i srednjim školama na području Zeničko-dobojskog kantona.*

- U svim osnovnim i srednjim školama kontinuirano se provodi primarna i sekundarna prevencija štetnosti pušenja za zdravlje učenika u skladu sa sadržajima važećih nastavnih planova i programa. O navedenoj temi učenici se upoznaju kroz različite nastavne predmete, a najviše u okviru onih nastavnih predmeta u kojima se jasno naglašava negativan utjecaj pušenja na zdravlje (npr: biologija – zdravstveni aspekt, vjeronauka/vjeronauk – teološki aspekt i sl.).
- O štetnosti pušenja na zdravlje učenici uče i kroz vannastavne aktivnosti, tj. na nastavnim satima odjeljenskih zajednica, sekcijama, kroz realizaciju projekata vijeća roditelja i vijeća učenika i sl.
- Također, u osnovnim i srednjim školama na području Zeničko-dobojskog kantona, već dugi niz godina, realiziraju se različiti projekti koji uključuju i djecu, a koji obrađuju teme o štetnosti pušenja na zdravlje učenika i mladih osoba (posljedice pušenja duhana, nargile, ovisnost o pušenju - loše navike itd.).
- Također, uz saglasnost resornog ministarstva, kantonalna ustanova Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona kontinuirano provodi preventivne mjere (predavanja, radionice) u osnovnim i srednjim školama na području Kantona u cilju podizanja svijesti djece, mladih, roditelja/staratelja, nastavnog osoblja o raznim bolestima ovisnosti koje direktno ugrožavaju mentalno zdravlje djece i mladih. Naime, Zavod za bolesti ovisnosti je kantonalna javna ustanova koju je osnovala Skupština Zeničko-dobojskog kantona i Odlukom o osnivanju definirana je, kao jedna od obaveza institucije i prevencija bolesti ovisnosti kroz provođenje programa edukacije, predavanja i ostvarivanje saradnje s obrazovnim institucijama.
- U posljednjih nekoliko godina Zavodom za bolesti ovisnosti u osnovnim i srednjim školama realizirao je sljedeće projekte: Projekat „Edukacija učenika uzrasta od 13 do 18 godina iz oblasti hemijskih i nehemijskih ovisnosti, Projekat „Edukacija Vijeća učenika iz oblasti hemijskih i nehemijskih ovisnosti“, Projekat „Bolje se družiti uživo“ namijenjen za učenike osnovnih škola u sklopu edukacije o ovisnosti o internetu i društvenim mrežama i istraživanje „Obilježja igranja igara na sreću i kockanja kod srednjoškolaca u gradu Zenica“.

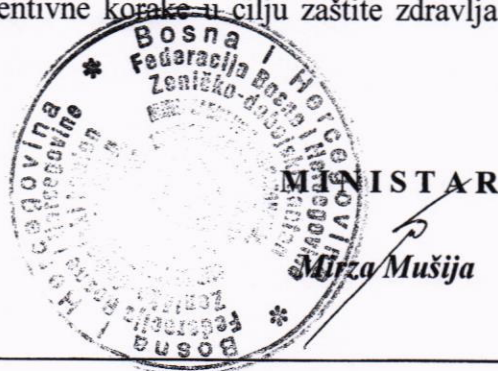
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona Vas obavještava da su škole odgojno-obrazovne ustanove u kojima se kroz cjelokupan odgojno-obrazovni rad s učenicima i njihovim roditeljima kontinuirano naglašava važnost i poklanja neophodna pažnja temama koje doprinose zaštiti zdravlja djece i mladih, te poduzimaju mjere u cilju razvoja zdravih stilova života kod učenika osnovnih i srednjih škola, kao i preventivne korake u cilju zaštite zdravlja mladih u kontekstu različitih bolesti ovisnosti.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

1 x Naslovu,

1 x a/a, 03

Bosna i Hercegovina, Zenica, Kućukovići br. 2

Tel: 032/460-840, fax: 460-842

e-mail min.obrazovanje@zdk.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA POSAVSKA
Ministarstvo prosvjete, znanosti,
kulture i sporta

Broj: 06-34-1184-3/23
Orašje, 30. 10. 2023. god.

09.11.23. 7
-03
mes

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKI

PRIMLJENO:	9.11.2023		
ORG. JED.	Broj	Priloz	Vrijednost
03-	34-	4862	/23

Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti
Ante Starčevića bb
88 000 Mostar

PREDMET: Delegatsko pitanje, *odgovor, dostavlja se.-*

Poštovani,

shodno Vašem upitu o uključivanju teme štetnosti pušenja za zdravlje u nastavne planove i programe osnovnih i srednjih škola na području Županije Posavske obavještavamo Vas da smo u lipnju 2023. godine održali sastanak sa ravnateljima osnovnih i srednjih škola na području Županije Posavske na kojem smo između ostalog imali točke Dnevnog reda o zabrani i štetnosti duhanskih proizvoda u školama.

S obzirom da se radi o teškim posljedicama po zdravlje konzumenata zabrana duhanskih i ostalih proizvoda u osnovnim i srednjim školama je pozitivan korak prema promicanju zdravog i sigurnog okruženja za učenike.

Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i sporta Županije Posavske na početku školske 2023./24. godine obavijestilo je sve škole da u satima razrednika planiraju obvezne teme o štetnom utjecaju uporabe duhanskih proizvoda na zdravlje te da se svaka škola može obratiti nadležnom županijskom zavodu za javno zdravstvo prilikom realizacije istog.

Na temelju svega gore navedenoga možemo slobodno reći da su osnovne i srednje škole na području Županije Posavske postupile u skladu s člankom 26. Zakona o kontroli ograničene upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj: 38/22).

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGBOSANSKA ŽUPANIJA
Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa
LIVNO

Broj: 06-01-34-248/24

Livno, 7. veljače 2024. godine

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBLASTI NAUKA

12.2.2024

PRIM. ENIG.	Broj	Priloga	Unost
	03-34-	634	/24

Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti

Predmet: Odgovor, dostavlja se

Poštovani,

dostavljamo Vam odgovor na delegatsko pitanje, koje je postavila delegatkinja Sanela Klarić na sjednici Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, kako su lekcije o štetnosti pušenja, alkohola i droga za zdravlje već duže vremensko razdoblje integrirani u Godišnje planove i programe osnovnih i srednjih škola Hercegbosanske županije, te se implementiraju u školama sukladno Godišnjem planu i programu rada škola.

S poštovanjem,

Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrani

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON GORAŽDE
MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, MLADE,
NAUKU, KULTURU I SPORT

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
BOSNIAN-PODRINJE CANTON GORAZDE
MINISTRY OF EDUCATION, YOUTH,
SCIENCE, CULTURE AND SPORT

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
БОСАНСКО-ПОДРИЊСКИ КАНТОН ГОРАЖДЕ
МИНИСТАРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, МЛАДЕ,
НАУКУ, КУЛТУРУ И СПОРТ

18.01.2024
- 01

Broj: 10-45-87-1/24
Goražde, 16.01.2024. godine

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
dr. ANTE STARČEVIĆA BB.
88000 MOSTAR

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
MOSTAR

18.1.2024

PRIMLJENO	Broj	Prilog	Priloga
	01-45-4472-2	2	23

PREDMET: *Odgovor, dostavlja se.-*
Veza Vaš akt, broj: 01-45-4472-2/23 od 03.01.2024. godine

Poštovani,

U vezi sa Vašim aktom, broj i datum gornji, a koji se odnosi na Urgenciju za delegatsko pitanje koje je postavila Sanela Klarić, obavještavamo Vas da je Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde razmatralo gore navedeni akt, te Vam ovim putem, a nakon konsultacija sa Pedagoškim zavodom Bosansko-podrinjskog kantona Goražde u prilogu akta dostavljamo odgovor, kako slijedi:

Na području Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, u svim osnovnim i srednjim školama, tema štetnosti pušenja detaljno se obrađuje kroz program odjeljenjskih zajednica.

Ove teme predstavljaju ključni dio našeg nastavnog plana, a njihov program usmjeren je na zaštitu mentalnog i fizičkog zdravlja učenika, naglašavajući štetnosti duhana, alkohola i droga. Kroz ovaj program, odjeljenjske zajednice pružaju specifične informacije o opasnostima pušenja, potičući razgovore i edukaciju unutar samih razreda. Osim toga, istražuju se i druge teme vezane uz štetnosti alkohola, duhana i narkotičkih sredstava, doprinoseći sveobuhvatnom pristupu zdravstvenoj edukaciji mladih.

Također u školama imamo sekciju "Zdravlje mladih". Ova sekcija ima za cilj zaštitu mentalnog i fizičkog zdravlja učenika, fokusirajući se na razne negativne uticaje društva, uključujući duhan, alkohol i droge. Program ove sekcije je pažljivo usmjeren na edukaciju učenika o opasnostima konzumacije duhana, pružajući im informacije o štetnosti pušenja i drugih supstanci.

Također, obavještavamo Vas da je Ministarstvo za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde po ovom delegatskom pitanju dostavilo odgovor i Parlamentu Federacije BiH – Dom naroda, aktom, broj: 10-02-3482-1/23 od 23.11.2023. godine.

S poštovanjem!

Akt sačinio:

Zec Armin
Zec Armin, BA iur.

DOSTAVLJENO:

1. Naslovu i
2. Evidenciji.-

PO OVLAŠTENJU MINISTRA

Amir Duhovic

Broj: 03-34-4808-1/23
Mostar, 17. 11. 2023. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
PARLAMENT FEDERACIJE
DOM NARODA
n/r mr. sci. **Izmir Hadžiavdić, sekretar**
Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo

PREDMET: Delegatsko pitanje, odgovor, dostavlja se

Poštovani,

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke zaprimilo je Vaš akt broj: 05/2-02-428/23 od 02.11.2023. godine, kojim nam je dostavljeno delegatsko pitanje koje je postavila Sanela Klarić, delegatkinja u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Ispod citiramo postavljeno delegatsko pitanje delegatkinje Sanele Klarić:

„Da li ste, u saradnji sa nadležnim kantonalnim zavodima za javno zdravstvo u FBiH, u nastavne planove i programe za osnovne i srednje škole uključili temu štetnosti pušenja za zdravlje kako je propisano članom 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje (Službene novine Federacije BiH 38/22)?“

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke ispod daje odgovor na navedeno delegatsko pitanje.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je iniciralo kreiranje nastavnih i vannastavnih sadržaja o zdravim životnim stilovima, kao dijela procesa izrade kurikuluma za devetogodišnju osnovnu školu, u koji se integiraju teme o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, promjenama u adolescenciji, posljedicama konzumiranja alkohola, duhana i opojnih droga na rast i razvoj u adolescenciji, značaju zdrave ishrane, te o upućivanju djeteta na vrijednosti porodičnog i drugih oblika društvenog života.

Također, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je u saradnji sa Federalnim ministarstvom zdravstva, kantonalnim ministarstvima obrazovanja i zdravstva, pedagoškim

Smjernica za zdravu ishranu djece do tri godine, koje je donijelo Federalno ministarstvo zdravstva.

Napominjemo da je Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke zaprimilo akt sekretara Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 05/2-02-29/23 od 10.10.2023. godine, kojim smo obaviješteni da je na 4. sjednici Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, održanoj 05.10.2023. godine, delegatkinja Sanela Klarić postavila delegatska pitanja. Dostavljen nam je izvod iz neautoriziranog magnetofonskog snimka sjednice Doma naroda u kojem su sadržana delegatska pitanja, s molbom da odgovore na delegatska pitanja dostavimo Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

U vezi s navedenim, obavještavamo Vas da smo delegatsko pitanje koje se odnosi na obrazovanje prosljedili kantonalnim ministarstvima obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine, naš akt broj: 01-45-4472-1/23 od 18.10.2023. godine, s molbom da Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke dostave odgovor na pitanje kako bismo iste kompletirali i, s odgovorom Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, dostavili Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Do danas, pristigla su dva odgovora kantonalnih ministarstava obrazovanja, i to: Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, broj: 10-34-159700-05/23 od 03.11.2023. godine i Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i sporta Posavskog kantona broj: 06-34-1184-3/23 od 30.10.2023. godine, koje dostavljamo u prilogu ovog akta.

S poštovanjem,

prof.dr. Jasna Đuraković

Prilog:

1. akt Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, broj: 10-34-159700-05/23 od 03.11.2023. godine,
2. akt Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i sporta Posavskog kantona broj: 06-34-1184-3/23 od 30.10.2023. godine.

Dostaviti:

- Naslovu
- a/a.